

de vreemde smokkelaars den weg te wijzen en over en weer door 't grensgebied te loodsen. We krijgen hier gelegenheid kennis te nemen met heel de ingewikkelde inrichting der clandestine posterij die onder de stilzwijgende hoede van madame X. functioneert. We vernemen met welke spitsvondige middelen men de grenswachten in de doeken doet... of uitkoopt. Men moet het opgeven te gelooven dat eene bezetting in staat is eene grens af te sluiten zoodat bespieders en smokkelaars er niet door geraken. Als al die brieven tot spionage moesten dienen zou het er voor de oorlogvoerende partijen lief uitzien! Het zijn echter meestal tijdingen van beangstigde ouders die nieuws verlangen van hunne kinders, verstrooide huisgenooten die elkaar opzoeken, enz. Zoo verrichten die gewetenlooze smokkelaars dan toch een werk waarbij veel bedroefden vertroost worden en angsten gestild. Het was heel belangrijk en ik heb er 't grootste deel van den avond aan besteed de omslagen dier brieven te bezien en de adressen te lezen. Ik beloof u dat er veel uit te raden viel.

Het was zoo wat rond middernacht toen Madame X. ons met een onschuldig gezicht kwam melden: dat er in haar hôtél feitelijk geen kamers meer beschikbaar waren voor ons, maar dat ze een heel goede gelegenheid wist, bij nette lieden bij wien zij gewoonlijk het trop-plein van hare klanten uitbesteedde, — ze zou iemand medezenden om ons den weg te wijzen. Dit was nu inderdaad eene minder aangename verrassing. We waren doodmoe en om nu nog, door regen en wind, de straat op te loopen om iets onbekends te gaan vinden, zoo laat in den nacht, dat lokte ons niet zeer aan. Maar wat konden we doen tenzij onzen leidsman volgen en berusten?! Na een lang eind loopen, genoeg om weer zoppende nat te worden, kwamen wij aan een klein huizetje, waar de leidsman klopte en ons staan liet. We werden binnengelaten, kwamen door 't donker van een

nauwe gang eindelijk in een achterkeukentje waar we tusschen tafel en kachel met moeite plaats vonden. Het waren twee oudersche jongedochters bij wie we ingekwartierd werden. We vroegen om maar gauw onder de dekens te komen en met een brandend kaarsje klauterden wij de steile trap op. 't Eerste wat mijn vlammetje belichtte was het behaarde wezen van een logé, die een bed betrokken had op een open plaatsje bovenaan de trap. Wij kregen elk een kamertje zoo nauw en klein dat er juist plaats was voor het ijzeren beddetje. Geen stoel, geen waschgelegenheid of mantelhaak — we moesten ons maar schikken, zonder opmerking. In 't afscheid knipte Viérin me een oog dat meer zegde dan veel woorden. Ik zag maar dat ik er gauw onder kwam om te slapen. Maar 't was er wel mede! Vlak tegen mijn rug had ik een venster waartegen de wind beukte en de regen kletterde; mijn ijzeren beddetje wakkelde zoodanig op zijn schrale pooten, dat ik mij niet uitstrekken dorst noch omdraaien. De koude wind speitte tegen mijn rug en het waterstof gispde door de vensterreten over mijn aangezicht. Ik daverde onder mijn deken en kreeg den indruk, dat heel het huisje, dat uit planken opgetimmerd scheen, als eene kermistent, zou ineensstorten. Het raam lutterde op maat van de windstooten, iets als een sarrend deuntje dat gedurig herhaalde: tok, tokke, tok, tok tok.... Geen middel om in slaap te geraken alhoewel de vermoeienis mij herhaaldelijk in druiling bracht, maar de koude en 't gerucht hielden mij wakker. En toch beklagde ik mij om niets — integendeel, ik loofde in eene verheven beeldspraak de voorzienigheid die mij madam X. had doen ontmoeten, want ik voelde mij weeldig als een prins en wat kon het mij schelen van koude en wind en hier slapeloos te liggen, want gedurig herhaalde 't in mijn hoofd: we zijn de grens over! En de dag van morgen scheen me heel en al heerlijkheid!